

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.019.04.2015
P/15/053

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/15/053 - Działania organów gmin na rzecz zwiększenia liczby użytkowników sieci kanalizacji sanitarnej.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli, Delegatura we Wrocławiu
Kontrolerzy	Mirosław Perłowski – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 96709 z dnia 26 sierpnia 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Strzegomiu (dalej: „Urząd”).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Stanowisko Burmistrza Strzegomia zajmuje Zbigniew Suchyta od dnia 14 grudnia 2010 r. i nadal. (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

Działania, podejmowane przez Burmistrza Strzegomia na rzecz zwiększenia liczby użytkowników sieci kanalizacji sanitarnej, były niewystarczające i nie w pełni skuteczne, gdyż nie zapewniły podłączenia do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej wszystkich nieruchomości, których właściciele mieli taką możliwość.

Taką ocenę uzasadniają stwierdzone nieprawidłowości, tzn.: **[1]** brak zidentyfikowania w dziewięciu miejscowościach Gminy Strzegom nieruchomości, których właściciele byli zobowiązani do ich przyłączenia do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej i nie zakończenie identyfikacji w pozostałych dziewięciu miejscowościach wyposażonych w kanalizację sanitarną, **[2]** rozpoczęcie ze zwłoką wynoszącą sześć miesięcy działań Urzędu zmierzających do podłączenia trzech budynków przez ich właścicieli do sieci kanalizacji sanitarnej, **[3]** brak w prowadzonym przez Urząd rejestrze zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe 28 nieruchomości posiadających takie zbiorniki, **[4]** brak nadzorowania wywiązywania się właścicieli nieruchomości z obowiązku opróżniania przydomowych zbiorników bezodpływowych na ścieki, co skutkowało rzadszym ich opróżnianiem, niż wynikałoby to z pojemności zbiorników, przy poborze określonej ilości wody, **[5]** nie wszczynanie postępowań administracyjnych w związku z niewywiązywaniem się właścicieli budynków z ich podłączenia do kanalizacji sanitarnej.

Pozytywnie natomiast należy ocenić: **[1]** oszacowanie planowanego do uzyskania w Gminie Strzegom wzrostu liczby użytkowników projektowanej sieci kanalizacji sanitarnej, **[2]** działania informacyjno-edukacyjne podjęte dla zwiększenia liczby użytkowników korzystających z wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej, **[3]** zapewnienie możliwości dofinansowania zadań związanych z podłączaniem budynków do sieci kanalizacji sanitarnej z krajowych funduszy ekologicznych lub innych zewnętrznych źródeł finansowania, **[4]** osiągnięcie zaplanowanego wzrostu liczby mieszkańców i innych użytkowników korzystających z wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej oraz podjęte w tym celu działania organizacyjne.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętych kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Szacowanie planowanego do uzyskania w Gminie Strzegom wzrostu liczby użytkowników projektowanej sieci kanalizacji sanitarnej, w tym na etapie wnioskowania o środki UE na jej budowę

1.1 Oszacowanie na etapie przygotowania propozycji planu aglomeracji liczby ludności, która miała zostać objęta projektowaną siecią kanalizacji sanitarnej

Opis stanu faktycznego

Przygotowanie dokumentów niezbędnych do przyjęcia zmiany planu aglomeracji Strzegom z uwzględnieniem zmiany jego granic, zostało zainicjowane w dniu 28 lutego 2007 r. Potrzeba powstania zmiany planu aglomeracji wynikała ze współfinansowania budowy kanalizacji sanitarnej w Gminie Strzegom środkami Unii Europejskiej. Propozycja planu aglomeracji została w dniu 22 stycznia 2008 r. przekazana do zweryfikowania Wojewodzie Dolnośląskiemu. Po akceptacji Wojewody, Rada Miejska w Strzegomiu w dniu 5 lutego 2008 r. pozytywnie zaopiniowała ww. projekt. Zmiana wyznaczenia aglomeracji Strzegom nastąpiła w drodze rozporządzenia Wojewody Dolnośląskiego z dnia 7 kwietnia 2008 r. W granicach aglomeracji Strzegom znalazło się 13 miejscowości: Strzegom, Międzyrzecze, Morawa, Stanowice, Olszany, Graniczna, Goczałków, Rogoźnica, Żółkiewka, Żelazów, Kostrza, Wieśnica i Jarosłów. Rozporządzenie Wojewody zostało opublikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego Nr 108 z dnia 16 kwietnia 2008 r. Wielkość równoważnej liczby mieszkańców aglomeracji (dalej: RLM) Strzegom wyniosła 42 399 wg stanu bieżącego oraz 48 000 wg stanu perspektywicznego. Bieżąca RLM została obliczona na podstawie maksymalnego dobowego ładunku zanieczyszczeń z jednego tygodnia. Tak określona liczba została podzielona przez ładunek wytwarzany przez jednego mieszkańca. Perspektywiczna RLM uwzględniała poza bieżącą RLM, przypuszczalny ładunek zanieczyszczeń z przewidzianych do powstania dwóch zakładów przemysłowych. Liczba mieszkańców miejscowości leżących w aglomeracji Strzegom według ewidencji ludności wyniosła 25 972 osoby według stanu na koniec 2006 r.

(dowód: akta kontroli str. 163-185)

Z inicjatywy Marszałka Województwa Dolnośląskiego, wyrażonej w piśmie z dnia 3 lipca 2014 r., Gmina Strzegom przystąpiła do zmiany planu aglomeracji Strzegom, polegającego na uaktualnieniu RLM bez zmiany jej obszaru. Wniosek w przedmiotowej sprawie Urząd wysłał do Marszałka Województwa Dolnośląskiego w dniu 10 października 2014 r. Skorygowany wniosek – po uwagach Marszałka Województwa Dolnośląskiego, wniesionych w dniu 23 października 2014 r., został wysłany przez Urząd w dniu 25 listopada 2014 r. Propozycja planu aglomeracji została przekazana Marszałkowi w dniu 15 grudnia 2014 r. Po pozytywnym zweryfikowaniu przez Marszałka oraz uzgodnieniu w Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu propozycja planu aglomeracji została w dniu 12 lutego 2015 r. zaopiniowana przez Radę Miejską w Strzegomiu. W dniu 30 kwietnia 2015 r. Sejmik Województwa Dolnośląskiego przyjął uchwałą nr IX/122/15 plan aglomeracji. Zgodnie z treścią planu, wielkość RLM wynosiła 29 665. W uzasadnieniu tak określonej RLM wskazano na mieszkańców korzystających z istniejącej sieci kanalizacyjnej w liczbie 24 035 osób, mieszkańców planowanych do przyłączenia do sieci kanalizacyjnej w liczbie 228 osób oraz RLM wynikającą z dobowego ładunku ścieków odprowadzanych przez zakłady przemysłowe i usługowe w liczbie 5 402. W rubrykach odnoszących się do liczby osób czasowo przebywających wpisano „nie

dotyczy". Liczba mieszkańców miejscowości leżących w aglomeracji Strzegom według ewidencji ludności wyniosła 26 226 osób według stanu na koniec 2013 r., z tym, że nie wszyscy mieszkańcy aglomeracji byli podłączeni do kanalizacji sanitarnej.

Zaplanowany w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK) dla aglomeracji Strzegom przyrost liczby mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej na lata 2007-2015 miał wynieść 5 298, zgodnie z aktualizacją z 2010 r.

(dowód: akta kontroli str. 186-244, 512-514, 678-679)

1.2 Oszacowanie na etapie wnioskowania o środki UE na budowę sieci kanalizacji sanitarnej planowanego do uzyskania wzrostu liczby użytkowników korzystających z podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej, planowanej do wybudowania przy udziale środków UE

W dniu 7 grudnia 2011 r. Gmina Strzegom wystąpiła z wnioskiem o przyznanie pomocy ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 w ramach działania 321 „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” na budowę kanalizacji sanitarnej we wsiach Goczałków Górny i Graniczna. Wniosek został zaakceptowany, a umowa z Województwem Dolnośląskim podpisana w dniu 26 marca 2012 r. Zgodnie z ostateczną treścią umowy, zmienionej aneksem z dnia 15 października 2012 r., przyznana pomoc wynosiła 1 195,4 tys. zł. Zarówno we wniosku, jak i w umowie zawarto zapis o miernikach rzeczowych zadania, wśród których znalazła się długość sieci kanalizacyjnej, objęta zadaniem w wymiarze 6 012 metrów, natomiast nie sformułowano wymogu osiągnięcia efektu ekologicznego, np. w postaci podłączenia do sieci kanalizacyjnej nieruchomości zamieszkałych przez określoną liczbę osób. Zadanie zostało zakończone w dniu 17 października 2013 r. a efekt rzeczowy osiągnięty.

(dowód: akta kontroli str. 223, 245-290)

W dniu 19 listopada 2014 r. Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Strzegomiu (dalej: „Spółka WiK”) zawarła umowę na dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej w ramach działania „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, budowy kanalizacji sanitarnej we wsi Bartoszówek – etap 1. W zakresie rzeczowym wskazano 26 nieruchomości w Bartoszówku oraz dziewięć nieruchomości w Jaroszowie objętych inwestycją (na których miał być położony rurociąg), wśród których były drogi, nieużytki i inne nieruchomości niezamieszkałe a także tereny zabudowane, planowane do podłączenia do kanalizacji sanitarnej. Dofinansowanie wyniosło 585,4 tys. zł. We wniosku o dofinansowanie, jak i w umowie nie zawarto zapisu o obowiązku osiągnięcia określonego efektu ekologicznego w postaci zwiększenia liczby mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej. Inwestycja została zrealizowana, złożono dokumenty rozliczeniowe, natomiast – wg stanu na dzień zakończenia kontroli – trwały przygotowania do podłączenia budynków do nowo zbudowanej sieci kanalizacyjnej. Z informacji uzyskanych ze Spółki WiK wynika, że do sieci podłączone zostaną budynki zamieszkałe przez 81 mieszkańców Bartoszówka.

(dowód: akta kontroli str. 6, 639-662)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania związane z oszacowaniem w Gminie Strzegom planowanego do uzyskania wzrostu liczby użytkowników projektowanej sieci kanalizacji sanitarnej.

2. Identyfikowanie nieruchomości, które winny zostać przyłączone do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej oraz mieszkańców i innych użytkowników tych nieruchomości, którzy winni korzystać z tej sieci

2.1 Identyfikowanie nieruchomości, których właściciele byli zobowiązani do podłączenia ich do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej

Opis stanu
faktycznego

Do Gminy Strzegom należały 23 miejscowości, w tym miasto Strzegom oraz 22 wsie. Pięć miejscowości nie zostało włączonych do sieci kanalizacji sanitarnej (Bartoszków, Godzieszówek, Grochotów, Skarżyce i Stawiska). Z pozostałych 18 miejscowości, tylko w dziewięciu (Olszany, Stanowice, Jaroszków, Wieśnica, Żelazów, Żółkiewka, Kostrza, Goczałków i Rogoźnica) dokonano identyfikacji nieruchomości, których właściciele byli zobowiązani do ich przyłączenia do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej. Według stanu na dzień 27 sierpnia 2015 r. takich nieruchomości w siedmiu miejscowościach (Jaroszków, Wieśnica, Żelazów, Żółkiewka, Kostrza, Goczałków i Rogoźnica) było 771, z których 732 były podłączone do sieci kanalizacyjnej. Weryfikacja w terenie niepodłączonych 39 budynków oraz budynków z kolejnych dwóch miejscowości (Olszany i Stanowice) była w toku w trakcie kontroli NIK. Identyfikacji nie dokonano w Strzegomiu, Międzyrzeczu, Granicy, Modłęcinie, Morawie, Granicznej, Tomkowicach, Rusku i Goczałkowie Górnym.

(dowód: akta kontroli str. 123, 127-128, 144-162, 227-228)

Identyfikacja odbywała się na podstawie informacji przekazywanych do Urzędu przez Spółkę WiK w dniach 4 lipca 2013 r. – dla wsi Olszany i Stanowice oraz 31 grudnia 2014 r., 9 i 13 marca 2015 r. dla wsi Jaroszków, Wieśnica, Żelazów, Żółkiewka, Kostrza, Goczałków i Rogoźnica. Wspólne czynności w terenie pracowników Urzędu i Spółki WiK były prowadzone w dniach: 15 stycznia 2015 r. w Jaroszowie, 19 stycznia 2015 r. w Jaroszowie, Żółkiewce, Żelazowie i Kostrzy, 23 stycznia 2015 r. w Goczałkowie, Rogoźnicy i Wieśnicy.

(dowód: akta kontroli str. 129-143)

W celu zidentyfikowania wszystkich nieruchomości, których właściciele byli zobowiązani do podłączenia do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej w Gminie Strzegom nie porównywano i nie konfrontowano danych z deklaracji składanych przez właścicieli nieruchomości na potrzeby ustalenia podatku od nieruchomości, deklaracji składanych przez właścicieli nieruchomości o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, umów zawartych przez właścicieli nieruchomości ze Spółką WiK w przedmiocie odprowadzania ścieków, wykazu nieruchomości, na których właściciele gromadzą ścieki w zbiornikach bezodpływowych oraz wykazu nieruchomości wyposażonych w przydomową oczyszczalnię ścieków.

(dowód: akta kontroli str. 127-128)

Przeprowadzona w powyższym zakresie weryfikacja na wybranej (na potrzeby kontroli NIK) próbie 89 budynków w zabudowie jednorodzinnej, położonych w terenie, do którego została doprowadzona kanalizacja sanitarna wykazała, że dwa budynki w Strzegomiu przy ul. Brzegowej nie zostały zidentyfikowane jako te, które powinny być podłączone do sieci kanalizacji sanitarnej. W odniesieniu do pierwszego z wymienionych budynków, umowa na odprowadzanie ścieków nie została zawarta, natomiast dla drugiego budynku została zawarta w dniu 22 września 2015 r., tj. w trakcie kontroli NIK.

(dowód: akta kontroli str. 663-671)

Rejestr zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe Gminy Strzegom prowadzony przez Urząd nie zawierał 28 nieruchomości posiadających takie zbiorniki.

(dowód: akta kontroli str. 291-317)

W Gminie Strzegom nie nadzorowano częstotliwości opróżniania bezodpływowych zbiorników na ścieki, co skutkowało rzadszym ich opróżnianiem, niż wynikałoby to z pojemności zbiorników, przy poborze określonej ilości wody.

(dowód: akta kontroli str. 291-317, 633-638, 672-677)

Rejestr przydomowych oczyszczalni ścieków (nie zawierający daty sporządzenia ani wskazania okresu, którego dotyczył) zlokalizowanych w Gminie Strzegom, prowadzony przez Urząd, zawierał sześć pozycji.

(dowód: akta kontroli str. 305, 318-321)

Spółka WiK w latach 2013-2015 wydała 105 warunków technicznych przyłączenia do kanalizacji sanitarnej, z których 27 do dnia 30 września 2015 r. zostało wykonanych. W jednym przypadku budynek, dla przyłączenia którego wydano warunki techniczne jeszcze nie powstał, a w pozostałych 77 przypadkach przyłączenia nie zostały wykonane. Okres realizacji wyżej wskazanych 27 przyłączy, liczony od dnia wydania warunków technicznych wyniósł od 15 dni do 26 miesięcy i 26 dni.

(dowód: akta kontroli str. 341-345)

2.2 Zidentyfikowanie wszystkich mieszkańców, zamieszkujących na terenie nieruchomości, których właściciele byli zobowiązani do podłączenia ich do nowo wybudowanej – przy udziale środków UE – sieci kanalizacji sanitarnej

Jak wskazano w pkt 1.2 niniejszego wystąpienia pokontrolnego, dofinansowanie inwestycji polegających na budowie sieci kanalizacji sanitarnej ze środków Unii Europejskiej, nie było uwarunkowane osiągnięciem efektu ekologicznego w postaci zwiększenia liczby mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Urzędu w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- 1) W dziewięciu miejscowościach Gminy Strzegom (miasto Strzegom, Międzyrzecze, Granica, Modłęcín, Morawa, Graniczna, Tomkowice, Rusko i Goczałków Górny) nie zidentyfikowano nieruchomości, których właściciele byli zobowiązani do ich przyłączenia do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej, a w pozostałych dziewięciu miejscowościach wyposażonych w kanalizację sanitarną, weryfikacja w powyższym zakresie nie została zakończona, co uniemożliwiło wskazanie budynków, które mimo obowiązku wynikającego z art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*² (dalej: *ustawa u.c.p.g.*), nie zostały podłączone do sieci kanalizacyjnej. Zgodnie z art. 5 ust. 6 *ustawy u.c.p.g.* nadzór nad realizacją obowiązku wymienionego w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy należał do zadań Burmistrza Strzegomia.

(dowód: akta kontroli str. 123, 118-128, 144-162, 227-228)

Jako przyczynę powyższego, Burmistrz Strzegomia wskazał na trwającą realizację zadania związanego z udzieleniem dotacji na wykonanie przyłączy budynków do sieci kanalizacyjnej. Dopiero po zakończeniu tego zadania, Urząd wystąpił w dniu 8 września 2015 r. (tj. w trakcie kontroli NIK) do Spółki WiK o przekazanie stosownego wykazu z terenu całej Gminy Strzegom.

(dowód: akta kontroli str. 144, 147)

Jak wykazała kontrola, we wskazanych powyżej dziewięciu miejscowościach nie dokonywano w badanym okresie (tj. od dnia 1 stycznia 2013 r. do dnia zakończenia niniejszej kontroli) podłączeń budynków do kanalizacji sanitarnej. Zadania z tego zakresu nie były również w przygotowaniu.

² Dz. U. z 2013 r., poz. 1399 ze zm.

(dowód: akta kontroli str. 10-11, 120, 125, 631-632)

- 2) Nie dokonywano identyfikowania nieruchomości, których właściciele byli zobowiązani do podłączenia do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej w Gminie Strzegom, poprzez porównywanie i konfrontowanie danych z deklaracji składanych przez właścicieli nieruchomości na potrzeby ustalenia podatku od nieruchomości, deklaracji składanych przez właścicieli nieruchomości o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, umów zawartych przez właścicieli nieruchomości ze Spółką WiK w przedmiocie odprowadzania ścieków, wykazu nieruchomości, na których właściciele gromadzą ścieki w zbiornikach bezodpływowych oraz wykazu nieruchomości wyposażonych w przydomową oczyszczalnię ścieków. W konsekwencji powyższego nierzetelnego działania nie zostały zidentyfikowane budynki, których właściciele byli zobowiązani do podłączenia do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej, czego przykładem były dwa budynki zlokalizowane w Strzegomiu przy ul. Brzegowej, tj. na terenie objętym siecią kanalizacyjną, dla których umowy na odprowadzanie ścieków, w pierwszym przypadku nie została zawarta, natomiast w drugim przypadku została zawarta dopiero w dniu 22 września 2015 r., tj. w trakcie kontroli NIK.

(dowód: akta kontroli str. 127-128, 663-671)

Burmistrz Strzegomia wyjaśnił, że przy podejmowaniu powyższych czynności kierowano się wykazem sporządzonym i przekazanym przez Spółkę WiK a w przypadku wystąpienia wątpliwości, co do liczby zamieszkałych osób, sprawę konfrontowano ze złożoną deklaracją o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Jeden z budynków przy ul. Brzegowej został podłączony do sieci kanalizacyjnej w dniu 29 marca 2002 r. a umowę na odprowadzanie ścieków zawarto w dniu 22 września 2015 r. po przeprowadzonej – w ramach niniejszej kontroli – weryfikacji odbiorców z ul. Brzegowej. Właściciel budynku był od dnia podłączenia obciążany za odbiór ścieków. O przypadku niepodłączenia drugiego budynku przy ul. Brzegowej Urząd był informowany przez Spółkę WiK w 2004 r. i 2005 r. Po ostatniej takiej informacji z dnia 24 września 2015 r. Gmina Strzegom w dniu 28 września 2015 r. (tj. w trakcie kontroli NIK) poinformowała Komisariat Policji w Strzegomiu. Wizja lokalna przeprowadzona w dniu 24 września 2015 r. wykazała, że budynek jest wyposażony w zbiornik bezodpływowy na ścieki.

(dowód: akta kontroli str. 680-696)

- 3) Rejestr zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe Gminy Strzegom prowadzony przez Urząd na podstawie art. 3 ust. 3 pkt 1 *ustawy u.c.p.g.* był nierzetelny, bowiem nie zawierał 28 nieruchomości posiadających takie zbiorniki, co wynikało ze sprawozdania za II kwartał 2015 r., złożonego przez Zakład Usług Komunalnych w Strzegomiu Sp. z o.o. i wymienionych w nim lokalizacji, z których odebrano ścieki.

(dowód: akta kontroli str. 291-317)

Burmistrz Strzegomia wyjaśnił, że w rejestrze gminnym ujmowane są zbiorniki wymienione, w załączonych do sprawozdań podmiotów odbierających ścieki, wykazach nowych umów na odbiór ścieków, ale często ścieki są odbierane bez wcześniej zawartej umowy.

(dowód: akta kontroli str. 144-145, 147-148)

- 4) W Gminie Strzegom, wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 3 ust. 3 pkt 1 *ustawy u.c.p.g.* w związku z art. 5 ust. 1 pkt 3a i 3b oraz ust. 6 tej ustawy, nie nadzorowano wywiązywania się właścicieli nieruchomości z obowiązku opróżniania przydomowych zbiorników bezodpływowych na ścieki, co skutkowało

rzadszym ich opróżnianiem, niż wynikałoby to z ich pojemności, przy poborze określonej ilości wody. Na 180 takich zbiorników, zawartych w gminnym rejestrze, 115 z nich (63,9%) nie było opróżnianych w II kwartale 2015 r., na co wskazywały sprawozdania podmiotów zajmujących się opróżnianiem zbiorników. Pojemność odebranych ścieków przez Zakład Usług Komunalnych w Strzegomiu Sp. z o.o. – jednego z dwóch i głównego odbiorcę ścieków z takich zbiorników w Gminie Strzegom (odbioru dokonano ze 111 zbiorników) w okresie od 1 stycznia do 30 września 2015 r., wahała się w granicach od 0,5 m³ do 99,4 m³, a średni miesięczny pobór wody w 2015 r. przez jedno gospodarstwo domowe w Gminie Strzegom wynosił 14,27 m³. Mimo tego w okresie od 1 stycznia do 30 września 2015 r., tj. przez dziewięć miesięcy, aż 79 zbiorników (71,2%) było opróżnianych tylko jeden raz, 17 zbiorników (15,3%) – dwukrotnie, a tylko 15 (13,5%) trzykrotnie lub więcej. Drugi podmiot odbierający ścieki ze zbiorników bezodpływowych w miesiącach od stycznia do września 2015 r. odebrał ścieki z sześciu zbiorników. Przykładowo, z 10 losowo wybranych budynków, z których dokonano jednokrotnego odbioru ścieków w okresie od stycznia do września 2015 r., badaniu poddano sześć z nich, wyłączając z próby budynki nieodbierające wody dla gospodarstw domowych oraz budynki wielorodzinny. Dla wszystkich sześciu zbadanych spraw, ilość pobranej wody w tym okresie wielokrotnie przekraczała pojemność odebranych ścieków kolejno: 20-krotnie, 45-krotnie, 121-krotnie, 48-krotnie, 11-krotnie i 54-krotnie.

Zakład Usług Komunalnych w Strzegomiu Sp. z o.o. w sprawozdaniu za II kwartał 2015 r. wykazał każdy wywóz ścieków z podaniem daty, lokalizacji i ilości ścieków. Zgodnie z harmonogramem zadań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, zawartym w przyjętym Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Strzegom na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021, do obowiązków Gminy Strzegom należało m. in. zintensyfikowanie kontroli technicznej oraz częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych na ścieki.

(dowód: akta kontroli str. 291-317, 353, 633-638, 672-677)

Burmistrz Strzegomia wyjaśnił, że Gmina Strzegom nie ma możliwości monitoringu częstotliwości opróżniania zbiorników, ponieważ ścieki są odbierane najczęściej nie na podstawie umowy na regularne opróżnianie zbiorników, lecz po zgłoszeniu do podmiotu zajmującego się ich wywozem.

(dowód: akta kontroli str. 145, 148)

Ocena cząstkowa

W dziewięciu miejscowościach Gminy Strzegom nie zidentyfikowano nieruchomości, których właściciele byli zobowiązani do ich przyłączenia do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej, a w pozostałych dziewięciu miejscowościach wyposażonych w kanalizację sanitarną, weryfikacja w powyższym zakresie nie została zakończona, co uniemożliwiło wskazanie budynków, które mimo obowiązku wynikającego z art. 5 ust. 1 pkt 2 *ustawy u.c.p.g.*, nie zostały podłączone do sieci kanalizacyjnej. Przykładem są dwa budynki w Strzegomiu przy ul. Brzegowej, które – jak wykazała kontrola NIK – nie zostały zidentyfikowane jako te, w stosunku do których istniał obowiązek podłączenia do sieci kanalizacyjnej. Dodatkowo przy weryfikacji nie korzystano z innych źródeł informacji, dostępnych w Gminie Strzegom, np. z deklaracji dotyczących segregowania odpadów. Rejestr zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe Gminy Strzegom prowadzony przez Urząd nie zawierał 28 nieruchomości posiadających takie zbiorniki. W Gminie Strzegom nie nadzorowano wywiązywania się właścicieli nieruchomości z obowiązku opróżniania przydomowych zbiorników bezodpływowych na ścieki, co skutkowało rzadszym ich opróżnianiem, niż wynikałoby to z ich pojemności, przy poborze określonej ilości wody.

3. Działania informacyjno-edukacyjne dla zwiększenia liczby użytkowników korzystających z wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej

3.1 Planowane działania informacyjno-edukacyjne dla zwiększenia w gminie liczby użytkowników korzystających z wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej

Opis stanu faktycznego

Uchwałą z dnia 30 grudnia 2013 r. Rada Miejska w Strzegomiu przyjęła Program Ochrony Środowiska dla Gminy Strzegom na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021. W harmonogramie zadań w zakresie gospodarki wodnościekowej, będącym częścią Programu, wskazano planowane działania związane z rozbudową sieci kanalizacji sanitarnej. W programie opisano także założenia związane z dostępem do informacji, edukacją ekologiczną i udziałem społeczeństwa w działaniach Gminy Strzegom w zakresie ochrony środowiska. W Programie nie planowano działań informacyjno-edukacyjnych dla zwiększenia w Gminie liczby użytkowników korzystających z wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej.

(dowód: akta kontroli str. 346-355)

3.2 Realizowane działania informacyjno-edukacyjne dla zwiększenia w gminie liczby użytkowników korzystających z wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej

Działania informacyjno-edukacyjne mające na celu zwiększenie liczby użytkowników sieci kanalizacyjnej były prowadzone w Gminie Strzegom poprzez organizowane narady z udziałem Burmistrza Strzegomia, pracowników Spółki WiK oraz sołtysów Gminy oraz poprzez informacje zamieszczane w artykułach prasowych. W badanym okresie zorganizowano pięć narad oraz opublikowano 34 artykuły. Informacje prasowe były publikowane w Biuletynie Samorządowym Gminy Strzegom i Gminnych Wiadomościach Strzegom w formie papierowej i elektronicznej. Miały one charakter edukacyjny i informacyjny. Informowano w nich o zebraniach wiejskich, jakie odbyły się w związku z przyłączaniem nieruchomości poszczególnych wsi do sieci kanalizacyjnej, zachęcano do dokonywania podłączeń do rozbudowywanej sieci kanalizacyjnej, wskazując na możliwość dofinansowania tych zadań w wysokości do 90%, obowiązek podłączania budynków do istniejącej sieci kanalizacyjnej, wynikający z przepisów prawnych oraz na konieczność osiągnięcia przez Gminę efektu ekologicznego. Efekt zrealizowanych działań informacyjno-edukacyjnych był mierzony poprzez szeroki dostęp do publikacji. Nakład Gminnych Wiadomości Strzegom wynosił 6 tys. egzemplarzy, przy zaludnieniu Gminy na poziomie około 27 tysięcy mieszkańców. Publikacje były także dostępne na stronach internetowych Urzędu. Opisane działania były finansowane z budżetu Strzegomia na zadania promocyjne Wydziału Kultury, Sportu i Promocji. Nie było możliwości określenia kwoty przeznaczonej na te zadania realizowane w ramach wszystkich zadań promocyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 124, 356-393)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania informacyjno-edukacyjne dla zwiększenia w Gminie Strzegom liczby użytkowników korzystających z wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej.

4. Działania na rzecz zapewnienia dofinansowania realizacji połączeń budynków do sieci kanalizacji sanitarnej

4.1 Zapewnienie dofinansowania przedsięwzięć w zakresie połączeń budynków do sieci kanalizacji sanitarnej ze środków pochodzących z wpływów z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych

Opis stanu faktycznego

W dniu 13 kwietnia 2012 r. został przygotowany w Urzędzie projekt uchwały w sprawie zasad udzielania dotacji na połączenia budynków do sieci kanalizacyjnej. Uchwała została w dniu 9 maja 2012 r. przyjęta przez Radę Miejską w Strzegomiu. Publikacja uchwały miała miejsce w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego w dniu 11 czerwca 2012 r. Kolejne zasady udzielania dotacji w ww. zakresie były uchwalane w dniach 23 maja 2013 r. i 24 września 2014 r. W myśl zasad przyjętych w trzech kolejnych uchwałach dotacje mógł uzyskać wnioskodawca, który posiadał tytuł prawny do dysponowania nieruchomością położoną na terenie Gminy Strzegom oraz wybudował połączenie budynku znajdującego się na tej nieruchomości do sieci kanalizacyjnej. Wysokość dotacji do jednego wybudowanego połączenia mogła wynieść 45% kosztów kwalifikowanych inwestycji udokumentowanych fakturami VAT lub rachunkami, nie więcej jednak niż 10 tys. zł. Warunkiem rozliczenia dotacji było przedłożenie przez wnioskodawcę kserokopii protokołu odbioru technicznego połączenia budynku do kanalizacji sanitarnej oraz zaświadczenia od operatora sieci kanalizacyjnej o zawarciu umowy na odbiór ścieków.

(dowód: akta kontroli str. 394-416)

Urząd udzielił 660 dotacji na połączenia budynków do kanalizacji sanitarnej, w tym 89 w 2013 r., 511 w 2014 r. i 60 w 2015 r. (do 14 września) w kwotach od 66,09 zł do 7 049,97 zł. Badanie 15, losowo wybranych dotacji wykazało, że zostały one wykorzystane i rozliczone prawidłowo.

(dowód: akta kontroli str. 417-442)

4.2 Zapewnienie możliwości dofinansowania zadań związanych z połączeniem budynków do sieci kanalizacji sanitarnej z krajowych funduszy ekologicznych lub innych zewnętrznych źródeł finansowania

Urząd monitorował strony internetowe podmiotów zewnętrznych oferujących dofinansowanie zadań Gminy. Jednym z monitorowanych programów było „Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz połączeń budynków do zbiorczego systemu kanalizacyjnego”, finansowane ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (dalej: „NFOŚiGW”). Po dokonanej analizie Burmistrz Strzegomia podjął decyzję, że podmiotem właściwym do wnioskowania będzie Spółka WiK, o czym została ona poinformowana pismem z dnia 19 września 2011 r. Wcześniej, w dniu 13 września 2011 r., Spółka WiK poinformowała Burmistrz Strzegomia o ilości i długości przyłączy do wykonania w miejscowościach Granica, Tomkowice i Modłęciny Mały w ramach ww. programu. W załączonym do pisma zestawieniu wskazano 120 lokalizacji z planowaną łączną długością przyłączy wynoszącą 1 362 metry. Szacowanie potrzeb w tym zakresie odbywało się na spotkaniach z mieszkańcami miejscowości, w których zaplanowano budowę sieci kanalizacyjnej.

(dowód: akta kontroli str. 443-462)

Z końcem stycznia 2013 r. Spółka WiK złożyła wniosek o przyznanie dotacji na zadanie pn. „Wykonanie połączeń budynków zlokalizowanych w miejscowościach Gminy Strzegom do wybudowanego zbiorczego systemu kanalizacji, tj.

w miejscowościach Kostrza, Rogoźnica, Żelazów, Żółkiewka, Goczalków, Wieśnica, Modłęczin, Tomkowice, Granica, Jaroszków” z udziałem dofinansowania z NFOŚiGW. Wniosek został rozpatrzony pozytywnie i w dniu 25 września 2015 r. podpisano umowę o dofinansowanie w formie dotacji.

Wniosek o dofinansowanie zakładał budowę podłączeń kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych w ilości 488 szt. o łącznej długości 6,91 km (efekt rzeczowy) a także redukcje ładunków zanieczyszczeń w ściekach pochodzących od 2 537 mieszkańców (RLM) korzystających z podłączeń (efekt ekologiczny). W trakcie realizacji przedsięwzięcia rozszerzono zakres rzeczowy oraz ekologiczny przedsięwzięcia na 590 szt. o łącznej długości 8,567 km, odpowiadającego redukcji zanieczyszczeń pochodzących od 3 079 mieszkańców (RLM), korzystających z podłączeń. W rezultacie wykonano 579 szt. podłączeń o długości 8,19 km, odpowiadającego redukcji zanieczyszczeń pochodzących od 3 041 mieszkańców (RLM), korzystających z podłączeń. Pozwoliło to na uzyskanie efektu rzeczowego i ekologicznego, a więc na rozliczenie inwestycji, ponieważ umowa zakładała spełnienie uzyskania efektu rzeczowego oraz ekologicznego, jeżeli uzyskany efekt rzeczowy oraz ekologiczny nie różni się więcej niż 5% od zakładanego. Zadanie zostało ostatecznie rozliczone w dniu 10 lutego 2014 r. Wcześniej, w dniu 3 lutego 2014 r., NFOŚiGW przekazał uwagi do rozliczenia, mające charakter porządkowy i formalny, które zostały uwzględnione w końcowym rozliczeniu z dnia 10 lutego 2014 r. W dniu 26 maja 2014 r. Spółka WiK otrzymała dofinansowanie z NFOŚiGW w kwocie 833 921,40 zł.

(dowód: akta kontroli str. 6-71)

W czerwcu 2015 r. Spółka WiK złożyła wniosek o dofinansowanie zadania pn. „Wykonanie podłączeń budynków zlokalizowanych w miejscowościach Gminy Strzegom do wybudowanego zbiorczego systemu kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Żelazów, Kostrza, Rogoźnica, Goczalków, Jaroszków” z udziałem Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Zadanie dofinansowane jest ze środków krajowych. Wniosek o dofinansowanie w formie dotacji oraz pożyczki zakłada budowę podłączeń kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych w ilości 26 szt. o łącznej długości 327 mb (efekt rzeczowy), a także redukcje ładunków zanieczyszczeń w ściekach pochodzących od 131 mieszkańców (RLM) korzystających z podłączeń (efekt ekologiczny). Wniosek został rozpatrzony pozytywnie, ale do dnia kontroli Spółka WiK nie podpisała umowy.

(dowód: akta kontroli str. 6-14, 45-48)

Z otrzymanych z NFOŚiGW środków (przeznaczonych na wykonanie podłączeń budynków mieszkalnych do sieci kanalizacji sanitarnej) dofinansowano 579 właścicieli nieruchomości. W toku kontroli zbadano rozliczenie dofinansowania 18 losowo wybranych właścicieli (beneficjentów końcowych), tj. 3,1%, których budynki podłączone do kanalizacji zbiorczej były zlokalizowane na 15 nieruchomościach. Umowy na dofinansowanie zawierane były pomiędzy Spółką WiK a beneficjentami końcowymi. Beneficjenci końcowi byli zobowiązani m.in. do udokumentowania posiadania tytułu prawnego do budynku, wykonania podłączenia budynku do kanalizacji sanitarnej oraz przedstawienia do rozliczenia faktury zapłaty za wykonane podłączenie. We wszystkich zbadanych sprawach beneficjenci końcowi wywiązali się z tych obowiązków. Stwierdzono ponadto, że udział beneficjentów końcowych w finansowaniu podłączeń wynosił 55%, z tego 45% pokrywała Gmina Strzegom ze środków własnych, po akceptacji złożonych w Urzędzie stosownych wniosków przez właścicieli budynków. Pozostałe 45% kosztów zostało pokryte w każdym ze zbadanych przypadków ze środków NFOŚiGW. Dofinansowanie przedsięwzięć odbyło się zgodnie z zasadami określonymi przez NFOŚiGW.

(dowód: akta kontroli str. 72-99)

Ustalone
nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie zapewnienie możliwości dofinansowania zadań związanych z podłączaniem budynków do sieci kanalizacji sanitarnej z krajowych funduszy ekologicznych lub innych zewnętrznych źródeł finansowania, uznając działania w tym zakresie za przykład dobrej praktyki.

5. Egzekwowanie od właścicieli nieruchomości obowiązku ich przyłączenia do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej

5.1 Prawidłowość nakazywania w drodze decyzji właścicielom nieruchomości, wykonania obowiązku ich przyłączenia do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej

Opis stanu
faktycznego

W Gminie Strzegom nie wszczynano postępowań administracyjnych w związku z niewywiązywaniem się właścicieli budynków z ich podłączenia do kanalizacji sanitarnej. Według stanu na dzień 27 sierpnia 2015 r. takich nieruchomości w siedmiu miejscowościach (Jaroszków, Wieśnica, Żelazów, Żółkiewka, Kostrza, Goczałków i Rogoźnica) było 39. Stan faktyczny tych nieruchomości w kontekście istnienia obowiązku podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej był w trakcie kontroli NIK na etapie rozpoznawania. Identyfikacja nie została zakończona w Olszanach i Stanowicach a w pozostałych dziewięciu miejscowościach nie została przeprowadzona. W wyniku kontroli stwierdzono dodatkowo brak zidentyfikowania dwóch budynków w Strzegomiu przy ul. Brzegowej, które podlegały obowiązkowemu podłączeniu do sieci kanalizacyjnej a w kolejnych trzech przypadkach (budynki w Goczałkowie Osiedle, Jaroszowie i Żółkiewce) stwierdzono brak wszczęcia postępowań administracyjnych, mimo zidentyfikowania niewywiązywania się właścicieli z tego obowiązku.

(dowód: akta kontroli str. 123, 150-162, 322-331, 663-665)

Dla 10 wybranych budynków, które nie zostały podłączone do sieci kanalizacyjnej, sprawdzono egzekwowanie przez Gminę Strzegom od ich właścicieli tego obowiązku. W wyniku badania stwierdzono, że w trzech przypadkach (Goczałków Osiedle, Rogoźnica ul. Kolonijna, Żółkiewka) nie zostało wszczęte postępowanie administracyjne ani nie powiadomiono Policji.³ W przypadku kolejnych czterech budynków przeprowadzono po jednej wizji lokalnej, podczas których nikogo w nich nie zastano, uzyskano informacje o braku poboru wody wodociągowej, a w odniesieniu do dwóch budynków - o braku złożenia deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami. W przypadku pozostałych trzech budynków (dwa w Jaroszowie oraz jeden w Wieśnicy), działania zmierzające do ich podłączenia przez właścicieli do sieci kanalizacji sanitarnej (niesfinalizowane do dnia zakończenia kontroli NIK, dokonaniem takich podłączeń) rozpoczęły się ze zwłoką wynoszącą sześć miesięcy, liczoną od daty przekazania w dniu 9 marca 2015 r. przez Spółę WiK w Strzegomiu informacji o braku takiego podłączenia, do wystosowania przez Urząd w dniu 3 września 2015 r. pisma ponagląjącego w tej sprawie do właścicieli.

(dowód: akta kontroli str. 322-340)

³ W odniesieniu do wymienionych nieruchomości, w sprawie braku ich podłączenia do sieci kanalizacyjnej, mimo istnienia takiego obowiązku, ze zwłoką wysłano drugie pismo ponagląjące w tych sprawach (dopiero po siedmiu miesiącach, 31 sierpnia 2015 r., tj. w trakcie kontroli NIK) od pierwszego takiego pisma, wysłanego w styczniu 2015 r.

5.2 Prawidłowość egzekwowania od właścicieli nieruchomości obowiązku ich podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej

W Gminie Strzegom nie wszczynano postępowań administracyjnych w związku z niewywiązywaniem się właścicieli budynków z ich podłączenia do kanalizacji sanitarnej, co opisano w pkt 5.1 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

5.3 Podejmowanie przewidzianych prawem działań w przypadku ujawnienia wykroczenia polegającego na niewykonywaniu przez właścicieli nieruchomości obowiązku ich podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej

Istniejąca do dnia 31 marca 2013 r. Straż Miejska Gminy Strzegom nie sporządzała wniosków o ukaranie oraz nie nakładała grzywien w postaci mandatu karnego na właścicieli budynków, uchylających się od obowiązku ich podłączenia do sieci kanalizacyjnej. W dniu 28 sierpnia 2015 r. Burmistrz Strzegomia powiadomił Komisariat Policji w Strzegomiu o przypadku braku zgody właściciela posesji w Jaroszowie na wykonanie podłączenia budynku sieci kanalizacyjnej. W dniu 30 września 2015 r. Urząd otrzymał informację, że Policja prowadzi czynności w związku z tym zawiadomieniem. Z informacji uzyskanych od Komendanta Komisariatu Policji w Strzegomiu wynika, że grzywny za uchylanie się z przedmiotowego obowiązku nie były przez Policję nakładane.

(dowód: akta kontroli str. 148, 463-472)

Burmistrz Strzegomia nie kierował do sądów wniosków o ukaranie w przypadkach niewywiązywania się właścicieli budynków z obowiązku ich podłączenia do sieci kanalizacyjnej.

(dowód: akta kontroli str. 125)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Urzędu w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- 1) W Gminie Strzegom nie wszczynano postępowań administracyjnych w związku z niewywiązywaniem się właścicieli budynków z ich podłączenia do kanalizacji sanitarnej zlokalizowanych w Goczałkowie, Rogoźnicy, Jaroszowie, Wieśnicy, Żelazowie, Kostrzy i Żółkiewce. Stanowiło to naruszenie art. 5 ust. 6 i 7 *ustawy u.c.p.g.*

(dowód: akta kontroli str. 123, 150-162, 322-331, 663-665)

Burmistrz Strzegomia wyjaśnił, że Gmina rozumiejąc trudną sytuację finansową mieszkańców oraz duże koszty wykonania przyłączenia, przyjęła jako priorytet w postępowaniu, nakłanianie właścicieli nieruchomości do ich przyłączenia do sieci kanalizacyjnej.

(dowód: akta kontroli str. 144, 147)

- 2) Działania zmierzające do podłączenia trzech budynków (dwóch w Jaroszowie i jednego w Wieśnicy) przez ich właścicieli do sieci kanalizacji sanitarnej rozpoczęły się ze zwłoką wynoszącą sześć miesięcy, liczoną od daty przekazania w dniu 9 marca 2015 r. przez Spółkę WiK w Strzegomiu informacji o braku takiego podłączenia, do wystosowania przez Urząd w dniu 3 września 2015 r. pisma w tej sprawie do właścicieli, co stanowiło nierzetelność w prowadzonych działaniach zmierzających do podłączenia budynków przez ich właścicieli do sieci kanalizacji sanitarnej.

(dowód: akta kontroli str. 322-325, 332-340)

Burmistrz Strzegomia wyjaśnił, że rozumiejąc trudną sytuację finansową mieszkańców oraz duże koszty wykonania przyłączenia, przyjęła jako priorytet

w postępowaniu nakłanianie właścicieli nieruchomości do ich przyłączenia do sieci kanalizacyjnej.

(dowód: akta kontroli str. 146, 149)

W trakcie kontroli nie przedstawiono dowodów na wskazane przez wyjaśniającego dokonanie sprawdzenia sytuacji finansowej właścicieli budynków.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia egzekwowanie w Gminie Strzegom od właścicieli nieruchomości obowiązku ich przyłączenia do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej, ponieważ nie wszczynano postępowań administracyjnych w przedmiotowych sprawach. Działania zmierzające do podłączenia trzech budynków przez ich właścicieli do sieci kanalizacji sanitarnej rozpoczęły się ze zwłoką wynoszącą 6 miesięcy.

6. Osiągnięcie zaplanowanego wzrostu liczby mieszkańców i innych użytkowników korzystających z wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej oraz działania organizacyjne podjęte w tym celu

6.1 Wskazanie w strukturze organizacyjnej Urzędu komórek organizacyjnych realizujących zadania z zakresu planowania i zapewnienia przyłączenia do gminnej sieci kanalizacji sanitarnej mieszkańców i innych użytkowników oraz dokonanie podziału kompetencji i odpowiedzialności pracowników zatrudnionych w tych komórkach za realizację poszczególnych zadań

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z regulaminem organizacyjnym Urzędu, przyjętym zarządzeniem Burmistrza Strzegomia z dnia 7 marca 2012 r. ze zmianami, do kompetencji i zadań Wydziału Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska i Wsi należało m. in. prowadzenie spraw z zakresu gospodarki wodnej i ściekowej oraz obsługa Spółki z o.o. Wodociągi i Kanalizacja w zakresie przygotowywania projektów uchwał Rady Gminy w sprawach związanych z działalnością tej Spółki, wykonywanie analiz dotyczących jej sytuacji finansowej i przygotowywanie projektów decyzji będących w kompetencji Zgromadzenia Wspólników. Od dnia 29 sierpnia 2014 r. zapis dotyczący obsługi ww. Spółki zastąpiono zapisem o sprawowaniu nadzoru i kontroli nad Spółką.

(dowód: akta kontroli str. 100-117)

Zgodnie z przyjętymi zakresami uprawnień i obowiązków, niżej wymienionym pracownikom przydzielono następujące zadania dotyczące gospodarki ściekowej:

- Naczelnik Wydziału Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska i Wsi: prowadzenie spraw z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, sprawowanie nadzoru i kontroli nad działalnością Spółki WiK w zakresie prawidłowej gospodarki materiałowej, funkcjonowania i wywiązywania się ze świadczonych usług oraz obsługa Spółki w zakresie przygotowywania projektów uchwał rady w sprawach związanych z działalnością Spółki i projektów decyzji będących w kompetencji Zgromadzenia Wspólników,
- podinspektor ds. kontroli i utrzymania czystości i porządku w gminie z Wydziału Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska i Wsi: współpraca ze Spółką WiK, obsługa Spółki w zakresie przygotowywania projektów uchwał rady w sprawach związanych z działalnością Spółki i projektów decyzji będących w kompetencji Zgromadzenia Wspólników, przygotowywanie projektów uchwał oraz zarządzeń w zakresie działania, kontrola – zgodnie z upoważnieniem Burmistrza Strzegomia – przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością Burmistrza Strzegomia wynikającą z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, w tym kontrola realizacji przez właścicieli nieruchomości obowiązku pozbywania się zebranych na terenie nieruchomości

odpadów komunalnych oraz udokumentowania korzystania w tym zakresie z usług uprawnionych podmiotów.

Ponadto Urząd zlecił w dniu 31 grudnia 2012 r., w drodze umowy, osobie fizycznej zadania związane z koordynacją zadań i współpracy z projektantami i inspektorami nadzoru w zakresie inwestycji wodno-ściekowych, które prowadził Wydział Inwestycji.

(dowód: akta kontroli str. 473-495)

6.2 Osiągnięcie w gminie (na terenie aglomeracji) poziomu zaplanowanego w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych oraz w gminnych dokumentach planistycznych przyrostu liczby mieszkańców korzystających z systemu kanalizacji sanitarnej

Aglomeracja Strzegom została wyznaczona rozporządzeniem Wojewody Dolnośląskiego z dnia 4 sierpnia 2005 r. W Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych dla aglomeracji Strzegom oraz w propozycji planu aglomeracji z 2007 r. założono, że liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej na koniec 2015 r. wyniesie 25 354, przy liczbie 20 056 na koniec 2006 r. Zatem zaplanowany przyrost liczby mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej na lata 2007-2015 miał wynieść 5 298. Osiągnięty faktycznie przyrost do września 2015 r. wyniósł 5 268 mieszkańców i stanowił 99,4% planu. Do końca 2015 r. planowane jest podłączenie kolejnych 10 osób. W planie aglomeracji z 2014 r. zaplanowano przyłączenie do sieci kanalizacyjnej 228 osób. Do września 2015 r. zostało z tego podłączonych 218 osób.

(dowód: akta kontroli str. 126, 165-170, 206-221, 497-532, 697-698)

6.3 Osiągnięcie zaplanowanego w gminie wzrostu liczby użytkowników przyłączonych do wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej, warunkującego rozliczenie projektów dofinansowanych ze środków UE

Projekty realizowane w badanym okresie, dofinansowane ze środków Unii Europejskiej zostały opisane w pkt 1.2 niniejszego wystąpienia pokontrolnego. W ramach tych projektów wybudowano 9,3 km sieci kanalizacji sanitarnej. W wyniku realizacji pozostałych projektów w opisywanym okresie wybudowano 3,5 km sieci kanalizacyjnej – łącznie 12,8 km. Wykonano w sumie 748 przyłączy budynków do sieci kanalizacyjnej, w tym 709 do sieci wybudowanej w ramach projektów inwestycyjnych, których realizacja była dofinansowana ze środków Unii Europejskiej oraz 39 pozostałych przyłączy. Z łącznej liczby przyłączy, 674 wykonano w miejscowościach aglomeracji Strzegom, a 74 w pozostałych miejscowościach. Przyrost liczby mieszkańców podłączonych do sieci kanalizacyjnej wyniósł 5 268. W rozliczeniach z realizacji projektów dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej nie wskazywano liczby osób podłączonych do sieci kanalizacyjnej, ponieważ we wnioskach o dofinansowanie, jak i w umowach nie zawarto zapisu o obowiązku osiągnięcia określonego efektu ekologicznego w postaci zwiększenia liczby mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej.

(dowód: akta kontroli str. 533-542)

Monitoring bieżącego stopnia osiągnięcia zaplanowanego w Gminie Strzegom wzrostu liczby użytkowników przyłączonych do wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej, w tym warunkującego rozliczenie realizowanych bądź częściowo realizowanych projektów dofinansowanych ze środków zewnętrznych, był prowadzony przez Wydział Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska i Wsi, a także – w zakresie projektów realizowanych przez Spółkę WiK – przez tę Spółkę, która regularnie przekazywała do Urzędu zaświadczenia o zawartych umowach na odprowadzanie ścieków (w badanym okresie przekazano 22 zaświadczenia). Burmistrz Strzegomia sprawował nadzór nad Spółką WiK, w tym w zakresie

przyłączania nowych użytkowników do sieci kanalizacyjnej, poprzez udział w posiedzeniach Rady Nadzorczej Spółki.

(dowód: akta kontroli str. 543-578)

Przewodniczący Rady Miejskiej w Strzegomiu poinformował o tym, że:

- do Rady Miejskiej w Strzegomiu nie wpłynęły skargi i wnioski w związku z działaniami Burmistrza Strzegomia w latach 2013-2015 w zakresie zapewnienia przyłączenia do gminnej sieci kanalizacji sanitarnej mieszkańców i innych użytkowników;
- Rada Miejska w Strzegomiu była na bieżąco informowana przez Urząd o realizacji zapewnienia prawidłowej gospodarki ściekowej w Gminie Strzegom. Otrzymywane informacje były przekazywane do zapoznania poszczególnym komisjom. Wniosków i uwag nie zgłoszono;
- tematem posiedzenia Komisji Bezpieczeństwa, Ładu i Porządku Publicznego Rady Miejskiej Strzegomia w dniu 27 lipca 2013 r. z udziałem przedstawicieli Spółki WiK było omówienie gospodarki wodno-ściekowej. Wniosków i uwag nie zgłoszono;
- na prośbę Przewodniczącego Komisji ds. Działalności Gospodarczej Rady Miejskiej w Strzegomiu została przekazana przez Spółkę WiK informacja na temat realizacji połączeń budynków do nowowyprowadzonej kanalizacji sanitarnej. Wniosków i uwag nie zgłoszono;
- w dniu 13 kwietnia 2015 r. w siedzibie Spółki WiK odbyło się posiedzenie Komisji Rewizyjnej Rady Miejskiej w Strzegomiu na temat stopnia realizacji gospodarki ściekowej. Wniosków i uwag nie zgłoszono;
- na sesji Rady Miejskiej w Strzegomiu w dniu 12 lutego 2015 r. wniosek w sprawie przygotowania projektu kanalizacji wsi Stawiska złożył jeden z radnych. W odpowiedzi Spółka WiK poinformowała, że wnioskowane zadanie nie zostało ujęte w zatwierdzonym na lata 2014-2018 Wieloletnim Planie Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Urządzeń Kanalizacyjnych;
- radni nie składali interpelacji w zakresie budowy sieci kanalizacyjnej oraz zapewnienia przyłączenia do gminnej sieci kanalizacji sanitarnej mieszkańców i innych użytkowników.

(dowód: akta kontroli str. 579-630)

6.4 Składane skargi i wnioski oraz przeprowadzone przez Radę Miejską w Strzegomiu kontrole w zakresie sposobu organizacji i wykonywania zadań z zakresu zapewnienia przyłączenia do gminnej sieci kanalizacji sanitarnej mieszkańców i innych użytkowników

Spośród złożonych skarg i wniosków wpisanych w rejestrze Urzędu, żadna nie dotyczyła działania organów gminy na rzecz zwiększenia liczby użytkowników sieci kanalizacji sanitarnej.

(dowód: akta kontroli str. 4)

Kontrole zewnętrzne Urzędu wykonywane w zakresie działania organów gminy na rzecz zwiększenia liczby użytkowników sieci kanalizacji sanitarnej, dotyczyły stopnia zaawansowania budowy kanalizacji sanitarnej, w związku z dofinansowaniem tych zadań przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu. Osiem takich kontroli przeprowadził Oddział Funduszu w Wałbrzychu. Ponadto jedną kontrolę przeprowadził Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego w zakresie realizacji budowy kanalizacji sanitarnej w Goczałkowie Górnym w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Rada Miejska w Strzegomiu nie przeprowadzała kontroli Urzędu w przedmiotowym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 5, 579-630)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Wskazanie w obowiązującym regulaminie organizacyjnym oraz w zakresie uprawnień i obowiązków pracowników Wydziału Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska i Wsi zagadnienia pn.: prowadzenie spraw z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, stanowiło w zasadzie grupę zadań i miało charakter zbyt ogólny. W opinii Najwyższej Izby Kontroli – dla zwiększenia przejrzystości powierzonych zadań – należałoby wymienić poszczególne zadania wykonywane w ramach tego zagadnienia.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie osiągnięcie zaplanowanego w Gminie Strzegom wzrostu liczby mieszkańców i innych użytkowników korzystających z wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej oraz działania organizacyjne podjęte w tym celu.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴ (dalej: *ustawa o NIK*), wnosi o:

1. Podjęcie działań zmierzających do zidentyfikowania w dziewięciu miejscowościach Gminy Strzegom (miasto Strzegom, Międzyrzecze, Granica, Modłecin, Morawa, Graniczna, Tomkowice, Rusko i Goczałków Górny) nieruchomości, których właściciele byli zobowiązani do ich przyłączenia do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej oraz kontynuowanie tych działań w Jaroszowie, Wieśnicy, Żelazowie, Żółkiewce, Kostrzy, Goczałkowie, Rogoźnicy, Olszanach i Stanowicach, z zastosowaniem wszystkich dostępnych informacji.
2. Uzupelnienie o brakujące pozycje rejestru zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe, w tym o 28 zbiorników wykazanych w sprawozdaniu w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych na ścieki za II kwartał 2015 r., złożonym przez Zakład Usług Komunalnych w Strzegomiu.
3. Spowodowanie sprawowania nadzoru nad realizacją przez właścicieli nieruchomości obowiązku prawidłowego gromadzenia i pozbywania się nieczystości ciekłych, zgodnie z art. 5 ust. 6 *ustawy u.c.p.g.* w związku z art. 5 ust. 1 pkt 3a i 3b tej ustawy oraz z harmonogramem zadań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, zawartym w przyjętym Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Strzegom na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021. Wyjaśnienie stwierdzonych przypadków zbyt rzadkiego ich opróżniania w porównaniu do ilości zużytej wody wodociągowej zestawionej z pojemnością poszczególnych zbiorników.
4. Bezzwłoczne wszczynanie postępowań administracyjnych w odniesieniu do właścicieli budynków, którzy nie wywiązali się z obowiązku ich podłączenia do kanalizacji sanitarnej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 *ustawy o NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia

⁴ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie

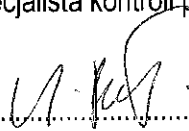
pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu.

Zgodnie z art. 62 *ustawy o NIK* proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

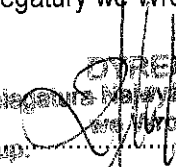
W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, dnia 7 grudnia 2015 r.

Kontroler:
Miroslaw Perłowski
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
Podpis

Dyrektor
Najwyższej Izby Kontroli
Delegatury we Wrocławiu

.....
Podpis
Zdzisław Florjowski
Wicedyrektor